

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instrvctio Novitiorvm

Juan <de Jesús Maria>

Coloniæ, Anno M.D.C.XIII

De passionibus odij, fugæ, siue abominationis, & tristitiæ, ac eorum
remedijs. Cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48624](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48624)

amore inualefcit appetitus, cor fefti-
 natò in cœlum effert, aiens: Quantò mi-
 hi fuauius conuiuium erit, vbi efca erit
 panis Angelorum, & potus ipfe fons vi-
 tæ? Videt bonum honorificum, vi-
 delicet aliorum exiftimationem de ip-
 fuis ingenio, litteratura, feu dexteritate
 conceptam, & dum amor incipit ad ho-
 norem ferri: accurrit, & cor in gloriam
 cœleſtem attollit, aiens: Quantò mihi
 honorificentior erit, concepta de me
 in ampliffima Dei curia, & vniuerfi
 mundi theatro exiftimatio? Sed ad tres
 alias paſſiones contrarias accedamus.

*De paſſionibus odij, fuge ſiue abominationis,
 & triftitia, ac earum remedijs.*

Caput IV.

1 **Q**uomadmodum bonum ſtatim,
 ac inſpicitur, generat ſui amorẽ,
 fic malum conſeſtim, ac agnoſcitur, ſui
 odium parit.

2 Est autem odium, motus quidã Con-
 cupiſcibilis diſſonãtis malo, quaſi a-
 pertius diceremus: eum motum auer-
 ſionis, qua appetit⁹ afficitur, cũ aliquid
 ſibi diſſonum, hoc eſt, contrarium,

seu repugnans repræsentatur, esse odium; sicut enim inter appetitum, & bonum consensio, ita inter appetitum, & malum dissensio est.

3 Hinc existit fuga, siue abominatio, qui est motus retractionis, quo appetitus à malo recedit: quasi diceremus eum recessum, seu declinationem, quâ appetitus se retrahit à malo, quod sibi displicuit, esse fugam, siue abominationem, quæ fugæ intensio est; postquam enim per imaginationem malum repræsentatum est, non modò appetitus discrepat, seu dissonat (quod est odium) sed retrocedit, quæ est fuga.

4 Succedit tristitia, seu dolor, cum malum præsens est: dolor quidem ex malo corpori coniuncto, cum apprehensione sensus: tristitia vero de malo per interiorem apprehensionem cõcepto quæ propterea de rebus etiã preteritis ac futuris, quæ interius concipiuntur esse potest, cum dolor præsentis solum tẽpore vigeat, dum corpus opprimitur.

5 Est ergò tristitia, seu dolor, motus quidam, quo appetitus à malo præsens vexatur: quasi diceremus; eum motum
qu

quo appetitus opprimitur pondere mali
præsentis, & incumbentis, esse tristitiã,
siue dolorem.

6 Passiones hæ contrarij sunt motus il-
lis, quos in Cap. proximo p̄sitauimus:
odium quippe est auersio à malo, amor
conuersio ad bonum: fuga est recessus
à malo: desiderium progressus ad bo-
num: tristitia est oppressio à malo, de-
lectatio est expansio ad bonum.

7 Sicut autem amor cum reliquis dua-
bus passionibus fertur in bonum hone-
stum, vtile, delectabile: sic odium cum
reliquis duabus inde ortis passionibus
declinat triplex malum, inhonestum,
inutile, insuaue.

Bonum verò, & malum intelligimus
verum, vel apparens: quicquid enim
appetitui placet, bonum, quicquid re-
pugnat, in hoc genere, malum est.

8 Verum inter omnia huius capitis
asserta, quod modò su biicimus, at-
tentissime obseruandum est: tristitiam
scilicet è principibus, passionibus vnã
(quæ sicut delectatio amoris, ita odij
motum complet) esse veræ virtutis ca-
pitalẽ inimicitia: nam præter corporis

nocumentum, quod inter passiones omnes maximum est (habet enim contractionis motum vitali motui à dilatato corde prodeunti contrarium) animo grauissimè officit: quod subiectione ratione patet.

9 Animus quippe præsentis mali pondere deprimitur, actiones debilius sicut torpor quidam frigidus totum hominem permeat, & artus penè dissoluit: ex quo ad virtutis opera, quæ cum ardua sunt, extensione animi ad aggredienda difficilia egent, agre mouetur, aut omnino succumbit, quod ex adiuncta ratione perspicitur.

10 Exploratum est, sæuiente quouis dolore corporis, totum hominem breuiter confici: nec posse imaginationem ad opus aliud inde diuertere: dolor enim quasi animi vinculum est. Iam vero tristitia propriè accipiatur à dolore discretæ, peius quàm dolor animum excruciat: anxietates nempe animi molestiores, quàm corporis sunt: quod contrario sic euincitur.

11 Concor s Philosophorum, & Theologorum sententia est, maiores spiritus quàm

quàm corporis delectationes esse: cùm enim delectatio sit motus ex coniuncti-
one boni proueniens: quò bonum est
maius, & coniunctio strictior, & appe-
titus ad percipiendâ voluptatē habili-
or, maior erit delectatio: at animi bona
maiora quàm corporis esse; vtpote spi-
ritualia, arctius cõiungi, vtpote sine in-
teriecto corpore, viuacius percipi, vt-
pote intellectu boni essentiam penetrã-
te certum est.

12 Per rationes igitur easdẽ animi mala
interius apprehensa, maiora sunt; quia
ad animum spectant, coniunctio maior
est: malum enim interius conceptum
proximè coniungitur, & repugnat ap-
petitui; sed exterius apprehesum pro-
pinquè repugnat corpori: (at si corpori
tātũ noceret, appetitu nõ resistẽte, leui-
feret; quin & interdũ delectaret: multi-
enim cũ appetitus oblectamẽto, turpi-
bus etiã de causis, inediã, & ictus, & ver-
bera ferũt.) Deniq; malũ percipitur in-
tẽsius, quia sensus internus habilior est.

13 Hinc iam noui fratres nostri conijci-
ent, quàm diligenter mcestitiæ origines
præcidere debeãt; quantiç põderis sit,

morbis huius capitis prudenter occurrere. Nōrunt enim experti passiones has, tertiā præsertim, inexpertos Christi cultores à cœpta salutis via frequenter auertere: vt non immeritò Apostolus institerit monens; Gaudete in Domino semper: iterum dico gaudete. Iterū quippe dici oportuit, quod immensū pōderis erat; sed remedia proferamus.

Exemplum.

14 **V**idet quis cellam incommodam, portā, fenestrā uē nō benē instructam, æstate calidiorem, vel frigidiorē hyeme: confestim subit quædam appetitus auersio, (quod est odium) motu quē celerrimo, quantum ad se attinet, appetitus refugit (quæ est fuga) & iussus in cella morari, mœstitiæ mole dicitur, quæ est tristitia.

15 Tunc ergò qui sui curam gerere decreuit, mox ac exoritur odij motus, sibi sic poterit imperare: Abstine ab hac auersione: non enim res odio digna est, si rationi obaudire velim: multa nempe incommodiora, pro virtute colenda, & animo à corporis retinaculis expediendo.

do, ferre decet: libertas quippè homi-
nis his motibus læditur, dum odit, quæ
verè mala non sunt; & à studio rationis
elanguet. Hic modus (vt de amore di-
ctũ est) Ethnicis quoq; cõgruere potest.

16 Modus alius planè Christianus est,
proponere appetitui vera mala, quæ
perhorescat per eruditionẽ fidei, quæ
à superiore hominis parte præbetur
in hunc modum: Abstine ab odio: ni-
hil enim hic odio dignum subest, cum
absit peccatum, cui soli debetur dete-
statio: nam quod incommoditatẽ spe-
ctat, si culpa vacat, Deo certè placet.

17 Modus alius Monastica disciplina
dignus est, qui à Christi petitur imitati-
one, ad hũc modum: Abstine ab odio:
quantò enim incommodior cella fuit
Christo Crux, in qua libenter pro te pe-
pedit? Hæc cine est imitatio Iesu Chri-
sti Crucifixi? qui cum vulpes haberent
foueas, & volucres cœli nidos, non ha-
buit, vbi caput sempiterna requie di-
gnum reclinaret?

18 Huiusmodi adhortationibus solet
pars superior adeò præualere, vt eius
imperio, ac efficaci motione, appetitus

eneruetur; quin & interdū, repētina cō-
 uersione incipiat amare, quod ođerat.
 19 Sed frequenter hic modi reprimēdi
 non proderūt, quasi appetitus rationes
 honesti non capiat, vel à ratione, ob ex-
 candescēntiam passionis erudiri nolit:
 & tunc erit ad rem, alia mala grauiora
 ei repræsēntare, quæ per minorum ex-
 perimenta formidet, ad quæ vitanda, si
 non libenter, at patienter, præsens ma-
 lum, quod cæperat detestari, nō oderit.
 20 Poterit autem sic moneri: Desiste ab
 odio: imò & ama, & incommoditatē
 amplectere: Nunquid enim, nō tecum
 indulgenter agitur, qui tartari angusti-
 as commeruisti? An hac cella non de-
 beat igneus inferni lectus permutari?
 21 Hæc & alia præsetanea remedia ex-
 quirēda sunt, antequàm tristitia radices
 altas defigat: si enim, nō de re leui, qua-
 lem exēpli gratia proposuimus, sed de
 grauioribus animæ causis mœstitia in-
 creuerit, qualis hominibus scrupulosis,
 aut de antea actæ vitæ peccatis vehemē-
 tius æquò mærentibus accidere solet,
 efficaciora remedia requiruntur.
 22 Huiusmodi enim ægritudini, quæ ad
 inte-

interiora serpit, & vires simul animæ, & corporis extenuat, varijsquæ formis induitur, non tam consilia scripta, & quasi mortua, quàm viuæ vocis oracula Magistri, qui pro ratione mali medeatur, assignâda sunt. Quapropter fratres grauius affecti Magistrum crebrius, quàm alij conueniant: non enim à culpa immunes erût, si mœrore deiecti, sine præfenti, qua pro libito vti possunt, medicina tabescant.

23 Habent sanè plurimas ad mœstitiã depellendã appositas rationes: quibus Regius Propheta lætabatur, aiês: Eduxit me de lacu miseræ, & de luto fæcis, & statuit supra petrã pedes meos. quasi luculentius diceret: Multæ mihi lætitiæ causæ suppetunt: Eram enim sordidus, & in luti volutrabro iacebam; Clemētissimus verò Deus, nō solum inde gratis eduxit me: sed ne iterū luto inquinarer, constituit me supra petram, quæ est Christus, & vt per hanc viam sublimem fæliciter graderer, instructione cælesti direxit gressus meos: vt nihil iã mihi desit, nisi ad fœlicitatem, in quam tendo, peruenire.

24. Hæc profectò, fratres nostri, si attendere velint, adepti sunt: nec nisi sponte obcæcari se finant, vllam in sæculo æqualem causam lætitiæ inter diuitias, honores, ac voluptates inuenire possent: præterquàm quòd illa remedia, quæ Sriptores ad tristitiæ curationem excogitarunt, nullibi tam opportunè reperiēt, cùm perspectum sit nullibi tam fideles amicos, tam misericordes animos, tam spontanea corporis obsequia; & quicquid ad totum hominem tempestiuo solatio recreandum spectat, à Deo prouideri, quàm vbi Christi charitas, non solum animos, sed corpora quoque connexuit.

25. Denique ad calcem huius capituli annotandum est tribus his passionibus, quas expendimus, non solum occurrere posse, allatis rationibus, quibus pars superior illas comprimat, vt ostensum est: sed posse, ac debere etiam veros Christi imitatores illas sapius excitare (quod in proximo capite patuit) vt quæ admodum amor, desiderium, delectatio, ad animi bona prosequenda suscitatur; ita odiū, fuga, tristitia ad animi mala dete-

detestanda expergefiant: quod ad hūc modum fieri poterit, parte superiore inferiorem erudiente.

26 Animaduertit pars superior appetitum à laboribus, despectu, vitæ austeritate, deterreri: & sic vrget illum: si odisse vis, non hæc, quæ turpia non sunt, sed peccati deformitatem oderis; si fugere vis, quasi à facie colubri fuge peccatum: Si tristitia serpit, non ob penam, sed ob culpam ingrauescat, vt in salutarem pœnitentiam conuertatur.

27. Quod si peccati turpitudinem nō ita horreat, cum eam non vsque adeò percipiat: oderit, fugiat, mœreat, ob iudicij extremi, ac inferni pœnas; quas imaginatio facilius repræsentare potest; sed ad Irascibilem transeamus.

*De passionibus spei, & audaciæ,
ac earum remedijs.*

Cap. V.

2 **P**ARS Irascibilis (vt superius indicauimus) Concupiscibilis assertrix est: cum enim multiplex arduitas, bona quæ cupiuntur, ambiat: Irascibilis velut armata cū arduitate cōgreditur, eaque depellit: ac ita Cōcupiscibilē

B 7

in li-